

انتخابات ولسی جرگه ۱۳۸۹

رهنمود نظارتی برای نماینده گان کاندیدان و احزاب سیاسی

تهیه شده توسط انستیتوت دموکراتیک ملی در

امور بین المللی- دفتر افغانستان

۱۳۸۹

NDI NATIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE
FOR INTERNATIONAL AFFAIRS

قدردانی:

این کتاب راهنما توسط انستیتوت دموکراتیک ملی در امور بین المللی به منظور فراهم آوری معلومات کلی در رابطه به حقوق و مسوولیت های ناظرین کاندیدان و احزاب سیاسی در قبال نظارت از پروسه رأی دهی و شمارش آرای انتخابات ولسی جرگه، سال 1389، تهیه شده است.

لازم به یاد آوریست که انستیتوت در تهیه این رهنمود از کمک های مالی سازمان همکاری ایالات متحده برای توسعه بین المللی (USAID) و فراهم آوری طرزالعمل و دستورالعمل های لازمه از جانب کمیسیون مستقل انتخابات افغانستان که به انستیتوت همکاری نموده اند، اظهار قدردانی مینماید.

انستیتوت آرزو دارد که با ارائه این سند در راستای بلند بردن مزایای انتخابات ولسی جرگه، سهم بارز را در تقویت روند دموکراسی ایفا نموده و ناظرین کاندیدان و احزاب سیاسی را در جهت اطلاع دهی از نقش و وظایف اساسی شان در نظارت موثر و منظم از روند رأی دهی و شمارش آرا، کمک نماید.

این کتاب راهنما طی برنامه های آموزشی نیم روزه که از طرف استادان و آموزگاران مجرب انستیتوت دموکراتیک ملی برای ناظرین کاندیدان و احزاب سیاسی، که در ولایات 34 گانه افغانستان تدویر می یابد، توزیع و آموزش داده خواهد شد!

فهرست موضوعات

مبحث اول: معلومات در مورد پروسه رأی‌دهی و شمارش آرا

- اوقات رأی‌دهی
- شرایط رأی‌دهی
- مراکز و محلات رأی‌دهی
- اصول کلی برای رأی‌دهی
- مواد انتخاباتی
- اعتراض و شکایات
- آماده‌گی برای شمارش
- مراحل شمارش آراء
- تطبیق اوراق رأی‌دهی
- در جریان مرحله تطبیق کدام موارد را باید در نظر گرفت
- دستورالعمل‌ها در خصوص موجودیت تفاوت
- دسته‌بندی

مبحث دوم: نظارت از روند رأی‌دهی و شمارش آرا

- اصول رفتار احزاب سیاسی و کاندیدان
- به عنوان نماینده کاندید یا حزب سیاسی
- چگونه میتوان به حیث یک ناظر کاندید یا حزب سیاسی قرار گرفت؟
- به مثابه یک ناظر انتخاباتی، چی چیز را میتوانیم انجام دهیم؟
- در روز رأی‌دهی
- اصول رفتار ناظرین
- حقوق و مسئولیت‌های ناظرین انتخاباتی
- یک ناظر انتخاباتی کدام کارها را میتواند انجام دهد
- یک ناظر انتخاباتی کدام کارها را نمیتواند انجام دهد
- تفاوت میان ناظر و مشاهد
- مواردی که در جریان رأی‌دهی نیاز به دقت بیشتر دارد
- نظارت از بازگشایی مراکز رأی‌دهی
- کدام موارد را باید در جریان بازگشایی محل رأی‌دهی در نظر گرفت
- نظارت از انتخابات
- نظارت از مسدود شدن محلات رأی‌دهی
- نظارت از شمارش آراء
- در جریان مسدود شدن محلات رأی‌دهی به کدام موارد باید توجه نمود
- در جریان دسته‌بندی، به کدام موارد باید توجه نمود

مبحث سوم: گزارش‌دهی از روند نظارت

- بازگشایی، جریان و ختم روند رأی‌دهی
- آغاز، جریان و ختم روند شمارش

مبحث اول: معلومات در مورد پروسه رأی‌دهی و شمارش آرا

اوقات رأی‌دهی

شروع رأی‌دهی: ساعت 7 صبح

ختم رأی‌دهی: ساعت 4 عصر

آغاز شمارش: هم زمان با ختم رأی‌دهی

شرایط رأی‌دهی

- تکمیل نمودن سن 18 سالگی
 - تبعه افغانستان
 - قبلاً ثبت نام نموده باشد
 - از سوی کمیسیون منحصی رأی دهنده ثبت شده باشد
 - توسط محکمه ی با صلاحیت، از حقوق مدنی و یا سیاسی خود محروم نگردیده باشد.
- رئیس محل رأی دهی صلاحیت تصمیم گیری در قبال یک چالش را دارا میباشد. در صورتیکه ناظر از تصمیم گرفته شده راضی نباشد، میتواند که شکایات خود را به کمیسیون سمع شکایات انتخاباتی ارسال نماید.

مراکز ومحلات رأی دهی:

در ابتدا لازم است که تفاوت میان مرکز و محل رأی دهی را از هم از تفکیک کرد:

- **مرکز رأی دهی:** عبارت از مجموعه محلات رأی دهی است که حد اقل از دو محل رأی دهی (ذکور و اناث) تشکیل یافته است. و همچنان در بعضی مراکز رأی‌دهی محلات جداگانه برای کوچی ها نیز موجود می باشد.
- **محل رأی دهی:** یک مکان مشخص در مرکز رأی‌دهی می باشد که رأی دهنده گان رأی خود را به صندوق میریزند. تعداد رأی دهنده گان در هر محل رأی‌دهی بیشتر از 600 تن نخواهد بود.

اصول کلی برای رأی دهی:

- هر رأی دهنده باید در ولایتی که اسمش در آنجا درج شده و از آنجا کارت رأی دهی اخذ نموده، رأی دهد. رأی دهی به نماینده گی شخص دیگری جواز ندارد.

- هر رأی دهنده باید ورق رأی دهی را در غرفه مخصوص رأی دهی نشانی نماید. در غرفه ی رأی دهی، در یک وقت برای بیشتر از یک نفر، رأی دهی ممنوع میباشد.

- برای کهن سالان، معیوبین، و خانمها، که تکلیف حمل دارند، حق اولویت در رأی دهی داده میشود.

- رأی دهنده به محض استعمال رأی باید محل رأی دهی را ترک نماید.

مواد انتخاباتی

1) مواد حساس

- اوراق رأی (استفاده شده ، غیر استفاده شده و ضایع شده)
- مهر رسمی ورقه رأی
- فورمه تطبیق و نتایج
- رنگ (پاک نشدنی)
- سوراخ کن کارت
- مهر و لاک صندوق رأی

2) مواد غیر حساس (شامل قرطاسیه است که موجودیت و عدم موجودیت آن روی پرو سه تاثیر نخواهد کرد)

کی ها اجازه حضور در محلات رأی دهی را دارند

 4	 3	 2	 1
نماینده گان مطبوعات	مشاهدین داخلی و بین المللی	نماینده کاندید و یا حزب سیاسی	رئیس و کارمندان محل رأی دهی
 8	 7	 6	 5
اعضای کمیسیون و مأمورین دفتر مرکزی انتخابات	مهمانان خاص	اعضا یا نماینده کمیسیون شکایات انتخاباتی	پولیس- در صورت که از طرف رئیس دعوت گردد
 9			
رأی دهنده گان و یا همراهان رأی دهندگان معیوب و محتاج			

اعتراض و شکایات

1. ناظرینی که مجوز و اعتبار کمیسیون را حاصل نموده اند اجازه دارند تا شکایات و چالش ها را در محل رأی دهی ثبت نمایند. **فقره (۱) ماده (۱۰) دستورالعمل پروسه رایدهی به متن ذیل تعدیل گردید:** " (۱) ناظرین و کاندیدان میتوانند در رابطه به حق رأی دهی شخص ویا رأی دادن وی در یک مرکز رأی دهی اعتراض نمایند. اعتراضات در این رابطه الی ریختن ورق رأی در صندوق توسط رأی دهنده، با رئیس محل در میان گذاشته میشود. رئیس محل رأی دهی در رابطه تصمیم اتخاذ نموده و اعتراض را توأم با دلایل و فیصله ی اتخاذ شده درج ژورنال محل رأی دهی می نماید."

شکایات

چگونه میتوان یک شکایت را درج کرد؟

اگر یک مشکل در محل / مرکز رأی دهی و یا توسط رئیس حل نگردد، ناظر میتواند که شکایت خود را به کمیسیون شکایات انتخاباتی ارسال نماید.

فورمه های درج شکایات در محلات رأی دهی موجود بوده و میتوان آنها را از رئیس محل رأی دهی دریافت کرد. بعد از آنکه فورمه تکمیل گردید، باید تسلیم رئیس محل رأی دهی گردد تا نامبرده فورمه ی متذکره را ، یکجا با سایر شکایات، در داخل پاکت مخصوصی بگذارد.

آماده گی برای شمارش

بعد از آنکه در فوقانی صندوق رأی دهی مهر و لاک گردید، رئیس محل باید تمام مواد حساس مانند اوراق رأی دهی ضایع شده، اوراق رأی دهی استفاده نشده، و مهر ها را از نزد تمام کارمندان انتخاباتی جمع آوری نماید. بعداً رئیس محل رأی دهی باید اقدام به موارد ذیل نماید:

- تمام اوراق رأی دهی را، که صبح به محل رأی دهی فرستاده شده بودند، محاسبه نماید.
- تمام اوراق رأی دهی ضایع شده برای هر انتخابات را بطور جداگانه محاسبه نماید.
- اوراق رأی دهی استفاده نشده را شمارش نماید.
- رقم مجموعی اوراق رأی دهی توزیع شده را محاسبه نماید.

مقدار مجموعی ارقام فوق باید مساوی به تعداد اوراق رأی دهی باشد که صبح به محل رأی دهی فرستاده شده بودند.

مراحل شمارش آراء:

شمارش در سه مرحله ی جداگانه راه اندازی میگردد: 1/ تطبیق ، یعنی شمارش تمام اوراق رأی دهی، استفاده شده و استفاده نا شده. 2/ دسته بندی اوراق رأی دهی. 3/ شمارش. (در کابل، بدلیل سایز بزرگ اوراق رأی دهی، دستورالعمل جداگانه برای دسته بندی اوراق رأی دهی وجود دارد).

تطبیق اوراق رأی دهی

قبل از شروع پروسه تطبیق، رئیس محل رأی دهی باید تمام مراحل را به ناظرین تشریح نماید. کنترلر صفوف رأی دهی مسئولیت دارد تا در جریان پروسه شمارش، به ناظرین اجازه ورود و خروج به محل رأی دهی را بدهد.

در جریان مرحله تطبیق کدام موارد را باید در نظر گرفت:

- هنگامیکه صندوق های رأی دهی از محلات محفوظ بیرون گردید، آیا مهرولاک های آنها دست نخورده بودند؟
- آیا نمبر های مهر و لاک به آواز بلند خوانده شد و آیا آنها مطابقت با نمبر های مندرج فورمه های محلات رأی دهی داشتند؟
- آیا از ناظرین تقاضا بعمل آمد تا قبل از آنکه صندوق ها باز شوند، نمبر های مهر و لاک را بررسی نمایند؟

- آیا هنگام شمارش آراء، تمام صندوق ها بصورت کامل تخلیه شدند؟
- آیا کارمندان محل رأی دهی تمام مشاهدین و ناظرین را از فعالیت های خود بصورت درست آگاه نموده و آیا فعالیت های آنها به ساده گی به مشاهدین و ناظرین قابل نظارت و واضح بودند؟
- آیا صندوق رأی دهی روی میز گذاشته شد؟
- آیا صندوق های رأی دهی تخلیه شده، به ناظرین نشان داده شد؟

بعد از آنکه تمام صندوق های رأی دهی تخلیه گردیدند، کارمندان محل رأی دهی اوراق رأی دهی مَهر شده را باز کرده و آنها را در دسته های 50 عددی قرار میدهند. دسته های که کمتر از 50 ورق باشند، برای اطمینان مجدد، دوباره توسط کارمند دیگر شمارش میگردد.

رئیس تعداد مجموعی اوراق رأی دهی جمع آوری شده را اعلان نموده و آنها را دوباره به داخل صندوق های رأی دهی قرار میدهد. بعداً، از چند ناظر تقاضا بعمل خواهد آمد تا در ختم پروسه، فورمه تکمیل شده تطبیق را امضاء نمایند.

اگر کدام نگرانی در جریان پروسه تطبیق به میان آید، باید آنها را به توجه رئیس محل رأی دهی رسانیده و یادداشت نمایند.

در مواقع لزوم، فورمه شکایت کمیسیون سمع شکایات را میتوانید خانه پری نمایید.

دستورالعمل ها در خصوص موجودیت تفاوت در تعداد آراء:

هر گونه اختلاف در قسمت اوراق رأی دهی موجود در صندوق های رأی دهی پس از آن حل خواهد گردید که، صندوق های آراء، مرحله ی تطبیق را ببینند.

- رئیس بررسی خواهد کرد که آیا محاسباتی که در فورمه تطبیق درج گردیده است موثق است یا خیر، اگر نه:
- رئیس دوباره اوراق رأی دهی ضایع شده و استفاده نشده را شمارش نموده و آنها را با ارقامی که درج فورمه تطبیق گردیده است مطابقت میدهد تا اطمینان حاصل گردد که ارقامی که در فورمه درج گردیده است موثق اند.
- اگر هنوز هم اختلافی باقی مانده باشد، رئیس باید اوراق رأی دهی بیرون آورده شده از صندوق ها را دوباره شمارش نموده و آنها را با ارقامی که درج فورمه گردیده است مقایسه نماید تا اطمینان حاصل گردد که ارقام مذکور موثق است.

در حالتیکه اختلاف بعد از به اجرا گذاشتن مراحل فوق هنوز هم حل نگردد، رئیس باید موارد آتی را در نظر بگیرد:

- مشاهدین و ناظرین را از موجودیت اختلاف آگاه نماید
- به دسته بندی و شمارش آراء ادامه بدهد
- رئیس اختلاف موجود را درج ژورنال نموده و مسئول مرکز رأی دهی را در زمینه اطلاع میدهد .

دسته بندی

در مرحله ی دسته بندی، اوراق رأی دهی که در جریان پروسه تطبیق به دسته های 50 عددی تقسیم گردیده بودند، این بار آراء هر کاندید جدا گانه دسته بندی میگردد. اگر در یک ورق رأی دهی بیش از یک نشانی صورت گرفته باشد، ورق مذکور باطل محسوب میگردد.

رئیس با صدای بلند اسم و نام هر کاندید را قرائت نموده و ورقه رأی دهی وی را در دسته های مربوط به همان کاندید میگذارد.

برای تامین شفافیت، رئیس باید هر ورقه رأی دهی، خواه با اعتبار و خواه باطل، را قبل از آنکه آنها را در دسته های اصلی آن بگذارد، به ناظرین نشان میدهد. بعد از ختم این فعالیت، کارمند شناسایی دوباره دسته های اوراق رأی را چک مینماید تا اطمینان حاصل گردد که اوراق رأی دهی در دسته ی مناسب آن گذاشته شده است.

اصول رفتار احزاب سیاسی و کاندیدان

بخش اول: احکام عمومی، حدود و هدف:

این اصول رفتار به اساس صلاحیت‌های تفویض شده در ماده (۵۶) قانون انتخابات به منظور تنظیم اشترک احزاب سیاسی و کاندیدان در جریان پروسه‌های مختلف انتخاباتی تدوین گردیده است. معیارات قانونی و اخلاقی تعیین شده در این اصول، رفتار فعالیت‌های احزاب سیاسی و کاندیدان در جریان پروسه ثبت نام رای دهنده گان، ثبت نام کاندیدان، مبارزات انتخاباتی، روز رای دهی و شمارش آراء را تنظیم می‌نماید.

احزاب سیاسی، کاندیدان و نماینده گان ایشان باید اصول تعیین شده در اصول رفتار را مراعات نمایند. نقض این اصول رفتار می‌تواند باعث وضع تحریمات و یا تدابیر جدی از جانب کمیسیون مستقل انتخابات و یا کمیسیون شکایات انتخاباتی گردد. احزاب سیاسی و کاندیدان، بر علاوه مسئولیت فردی نسبت به هرگونه نقضی از اصول تعیین شده در این اصول رفتار، مسئولیت نخطی اعضا و هواداران شان را نیز عهده دار می‌باشند.

بخش دوم: حقوق و وظایف احزاب سیاسی و کاندیدان

کلیه رهبران و اعضای احزاب سیاسی و کاندیدان مستقل:

۱. از حقوق اساسی آزادی بیان، اجتماعات، گردهمایی‌ها و فعالیت‌ها جهت اشترک در پروسه‌های مختلف انتخاباتی بهره مند گردند.
۲. فعالیت‌های انتخاباتی آنها نباید بر مبنای تبعیضات نژادی، قومی، طبقه‌وی، زبانی، منطقه‌وی، جنسی و مذهبی استوار باشد.
۳. نسؤسی و اشترک یکسان زنان را در فعالیت‌های سیاسی و رای دهی میسر سازند.
۴. حقوق و آزادی‌های سایر احزاب سیاسی، کاندیدان مستقل و عامه مردم را احترام نمایند تا ایشان بدون خوف یا مانع در پروسه‌های مختلف انتخاباتی اشترک نمایند.
۵. سعی در برودن رای را محترم شمرده و اقدامات لازمه را جهت آگاهی حامیان و نماینده گان خویش در رابطه به اهمیت سری بودن رای در پیش گیرند و هیچگاه سعی نورزند تا از تمایل رای دهنده گان با استفاده از زور مطلع گردند.
۶. در رهنمودها و هدایات خود ممنوعیت علیه استفاده از زور یا خشونت یا تهدید به آن را تاکید و تقویت نمایند.
۷. نباید دارای نیروی مسلح غیر قانونی بوده و یا در آن عضویت داشته باشند.
۸. نباید استفاده از زور یا خشونت و یا تهدید را حمایت نموده و یا در آن دخیل باشند، بلکه در صورت اتفاق چنین وقایع اتر تقبیح نمایند.
۹. اصول دین مقدس اسلام و احکام قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان را احترام نمایند.
۱۰. در جریان کلیه پروسه انتخابات، همواره از استعمال الفاظی که باعث تحریک ترحار و ترویج تبعیض یا کشمکش نژادی، قومی، زبانی، منطقه‌وی، طبقاتی، جنسی یا مذهبی گردند، اجتناب ورزند.
۱۱. به دفتر کمیسیون مستقل انتخابات، کمیسیون شکایات انتخاباتی، دارالانشای کمیسیون مستقل انتخابات و سایر مراجع مربوط در پروسه انتخابات همکاری همه جانبه نمایند.
۱۲. همه اقدامات لازمه را به عمل آورند تا حصول اطمینان نمایند که اعضاء و طرفداران شان به قانون انتخابات، این اصول رفتار، دستور العمل تخلفات انتخاباتی و سایر دستور العمل‌ها، دستاویز، رهنمودها و طلاعیه‌های کمیسیون

معرفی:

	<p>به عنوان نماینده کاندید یا حزب سیاسی:</p> <p>§ شما در روز رأی دهی و شمارش آرا در حقیقت چشم و گوش کاندید یا حزب سیاسی خود هستید.</p> <p>§ شما ناظر رسمی در محل رأی دهی به نماینده گی از کاندید و یا حزب سیاسی مورد نظر خود حضور خواهید داشت.</p>
<p>چگونه میتوان به حیث ناظر کاندید و یا حزب سیاسی قرار گرفت؟</p>	
	<p>§ شما باید به پیشنهاد رسمی کاندید و یا حزب سیاسی ، از جانب دفاتر کمیسیون مستقل انتخابات اعتبارنامه حاصل کرده باشید.</p>
	<p>§ باید از طرز العمل های رأی دهی و شمارش، آگاهی کامل داشته، از تمام حقوق و مسئولیت های که ناظرین انتخاباتی از آن برخوردار خواهند بود، اطلاع حاصل نموده باشید.</p> <p>در این خصوص برنامه های آموزشی انستیتوت دموکراتیک ملی را میتوان مثال داد.</p>
	<p>§ خوب است که در مورد رأی دهنده گان همان ساحه که به محل غرض رأی دهی مراجعه می نمایند، معلومات داشته باشید.</p>
<p>به مثابه یک ناظر انتخاباتی، چی مواردی را میتوانیم انجام دهیم؟</p>	
	<p>1. در مرحله قبل از رأی دهی:</p> <p>§ شما باید قبل از رفتن به محل رأی دهی، آموزش نحوه نظارت را از نماینده کاندید/ حزب سیاسی و یا دفتر انستیتوت، دریافت نموده باشید.</p>
	<p>§ دارای اعتبارنامه رسمی کمیسیون مستقل انتخابات باشید تا از حقوق و مسئولیت های یک ناظر برخوردار شده و اجازه دخول به محلات رأی دهی را دریافت نمایید.</p>
	<p>§ باید بر اساس برنامه، قبلاً مشخص گردد که شما از کدام محل رأی دهی نظارت می نمایید و در عین زمان شناخت شما از مردم محل برای اجرای بهتر وظایف تان مفید خواهد بود.</p> <p>§ با آدرس محل رأی دهی از قبل آشنا باشید.</p> <p>§ لست محلات رأی دهی از قبل توسط دفاتر کمیسیون برای کاندیدان اعلان میگردد.</p>
	<p>§ مواد ضروری را که باید شما در روز رأی دهی با خود داشته باشید، دریافت و از داشتن آن اطمینان حاصل نمایید: به عنوان مثال، رهنمود رأی دهی و شمارش، قلم و کتابچه، چک لست (فورم راپوردهی) ، کارت اعتبارنامه، مواد غذایی ، آب و پول لازم جهت موارد احتیاطی.</p>

2. در روز رأی دهی:

	<p>1. حد اقل یک ساعت قبل از آغاز پروسه رأی دهی به محل رأی دهی حاضر باشید و از تنظیم محل رأی دهی و نصب علائم رهنمودی در مکان های ضروری توسط کارمندان محلات رأی دهی، اطمینان حاصل نمایید.</p>
	<p>2. زمانیکه به محل رأی دهی داخل میشوید، کارت و اعتبارنامه کمیسیون را طوریکه برای دیگران قابل رؤیت باشد، با خود حمل نموده و خود را به رئیس محل رأی دهی معرفی نمایید.</p>
	<p>3. در صورت رسیدن به موقع، لطفاً از خریدها و محموله های که اوراق رأی دهی و سایر مواد انتخاباتی را حمل می نماید، دیدن نمایید.</p>
	<p>4. زمانیکه مأمور محل رأی دهی اوراق سفید رأی را تحویل گرفته و شمارش مینماید، سریال نمبرهای اول و اخیر اوراق رأی دهی را، یادداشت نمایید.</p>
	<p>5. قبل از رأی دهی از خالی بودن و سالم بودن صندوق رأی دهی، که توسط کارمندان محل به نمایش گذاشته میشود، اطمینان حاصل نمایید.</p>
	<p>6. سریال نمبرهای صندوق ها را که توسط رئیس محل اعلان میگردد، در چک لست خود یادداشت نموده، خود را مطمئن سازید که صندوق ها بطور درست مهر و لاک گردیده اند.</p>
	<p>7. اطمینان حاصل نمایید که صندوق رأی دهی در محل قابل دسترس برای رأی دهنده گان گذاشته میشود و قابل مشاهده برای ناظرین و مشاهدین که در محل حضور دارند، میباشد.</p>

اصول رفتار ناظرین:

اصول رفتار ناظرین انتخاباتی عبارت است از مجموعه اصولی که رفتار ناظرین را در روز انتخابات تعیین و اداره مینماید. بعد از آنکه ناظرین اعتبار نامه ای کمیسیون مستقل انتخابات را حاصل نمودند، آنها مکلف به پیروی از اصول رفتار تعیین شده میباشند.

حقوق و مسئولیت های ناظرین انتخاباتی

ناظرین انتخاباتی نقش کلیدی را در تامین شفافیت و اعتبار انتخابات به عهده دارند. بطور عموم، ناظرین انتخاباتی میتوانند که تخطی های انتخاباتی را شناسایی نموده و معلومات مربوط به انتخابات را از محلات رأی دهی جمع آوری نمایند.

یک ناظر انتخاباتی کدام کار ها را میتواند انجام دهد!

	<ul style="list-style-type: none"> • به نماینده گی از یک حزب یا کاندید، پروسه های رأی دهی و شمارش را نظارت مینماید.
	<ul style="list-style-type: none"> • فعالیت های نامعمول و یا مشکوک را به توجه رئیس محل رأی دهی رسانیده و نظریات خود را درج ژورنال موجود در محلات رأی دهی مینماید.
	<ul style="list-style-type: none"> • از پروسه ی شمارش نظارت نموده، فورمه نتایج را امضا و نتایج اعلان شده را ثبت مینماید.
	<ul style="list-style-type: none"> • از طریق تکمیل فورم در محلات رأی دهی، شکایات خود را به کمیسیون سمع شکایات ارسال میدارد.
	<ul style="list-style-type: none"> • داخل شدن به محل رأی دهی و یا ترک محل رأی دهی

یک ناظر انتخاباتی کدام کار ها را نمیتواند که انجام دهد

	<ul style="list-style-type: none"> • مداخله در پروسه ی انتخابات.
	<ul style="list-style-type: none"> • جروبخت و مشاجره با کارمندان محلات انتخاباتی.

	<ul style="list-style-type: none"> • مداخله در حق انتخاب کاندید و یا مداخله در سری بودن رأی.
	<ul style="list-style-type: none"> • نوشتن هر گونه معلوماتی که مداخله در استقلالیت رأی دهنده محسوب شود.
	<ul style="list-style-type: none"> • انتقال هرگونه مواد رأی دهی و یا شمارش آراء.
	<ul style="list-style-type: none"> • صحبت مستقیم با رأی دهنده گان و یا همراهان رأی دهنده گان.
	<ul style="list-style-type: none"> • راه اندازی مبارزه ی انتخاباتی در داخل ویا خارج از محل رأی دهی.

تفاوت میان ناظر و مشاهد:

ناظر - ناظرین میتوانند کلیه اطلاعات یا شکایات مربوط به ارباب، تخویف یا رفتار غیرقانونی را بلامعتلی از طریق دفاتر خود و یا مسئولین انتخابات، به توجه کمیسیون سمع شکایات انتخابات یا دفتر کمیسیون مستقل انتخابات ویا از مجرا های لازمه دیگر به توجه مقامات مربوطه قانونی برسانند.

مشاهد - باید درمطابقت به قانون انتخابات، دستورالعمل های تصویب شده ای کمیسیون مستقل انتخابات و سایر اسناد تصویب شده از جانب کمیسیون رفتار نمایند ودر هیچ یک از مراحل انتخابات مداخلت مستقیم ننموده وآن را اخلال ننمایند. به طور خلاصه مشاهد دارای حق اعتراض نبوده ولی ناظر (نماینده کاندید ویا احزاب سیاسی) حق اعتراض درمورد شرایط یک رأی دهنده را دارد، مشروط براینکه اعتراض قبل از دریافت ورق رأی دهی صورت گیرد.

باید به یاد داشته باشید!

	<p>صرفاً ناظرین و مشاهدین اناث میتوانند که در محلات مخصوص اناث وارد شوند، نه مردان.</p>
	<p>کمیسیون انتخابات میتواند در صورت که نماینده ی، کاندید، حزب سیاسی ویا مشاهد از اصول رفتار ناظرین و مقررات انتخاباتی تخطی نماید، اعتبارنامه آنرا باطل نماید.</p>

	در صورت موجودیت تعداد زیادی ناظرین و مشاهدین در یک محل، رئیس محل طبق، تقسیم اوقات، زمینه ای مشاهده را برای تمامی ناظرین و مشاهدین، از محل رأی دهی، مهیا مینماید.
	ناظرین حق ندارند تا ممیزه و یا نشانی را با خود حمل نمایند که نمایانگر رابطه ی آنها با یک حزب و یا کاندید مشخص باشد.
	محلات رأی دهی از ساعت 7 صبح الی 4 عصر باز خواهند بود. البته کسانی که در صبح قبل از ساعت 4 حضور دارند، میتوانند رأی خود را تا بعد از ساعت 4 هم به صندوق بریزند.

مسائلی که در جریان رأی دهی باید به آن توجه بیشتر صورت گیرد:

				
آیا ورقه ی رأی دهی قبل از تحویل داده شدن به رأی دهنده مهر گردید؟	آیا کسی قصداً مواد مبارزات انتخاباتی، مانند پوستر و یا تصویر کاندید مشخص و یا سمبول حزب را در داخل غرفه رأی دهی از خود به جا گذاشت؟	آیا کسی بیشتر از یک بار رأی داد؟	آیا به افراد غیر واجد شرایط اجازه رأی دهی داده شد؟	آیا از رأی دهی افراد واجد شرایط ممانعت بعمل آمد؟
				
آیا به کسی که کارت ثبت نام نداشت اجازه رأی دهی داده شد؟	آیا صفوف رأی دهنده گان منظم بودند؟	آیا افراد غیر مسوول در محل رأی دهی موجود بودند؟	آیا کسی در پروسه رأی دهی اخلال وارد نمود؟	آیا کسی سعی برای رأی دهی مجدد نمود؟
				
آیا به افراد نیازمند اجازه داده شد تا کسی را بخاطر کمک به خود در رأی دهی انتخاب نمایند؟	آیا به خانم های حامله، افراد مسن و معیوب، حق اولویت در رأی دهی داده شد؟	آیا به افراد اجازه داده شد تا پروسه ی انتخابات را به چالش بکشند؟	آیا به کسی که اجازه رنگ شدن انگشتش را نمیداد اجازه رأی دهی داده شد؟	آیا به کسی که انگشتش نشانی گردیده بود اجازه رأی دهی داده شد؟

آیا هر رأی دهنده به مجرد رأی دادن محل رأی دهی را ترک نمود؟

نظارت از بازگشایی مراکز رأی دهی

در روز انتخابات، حد اقل یک ساعت قبل از بازگشایی مراکز رأی دهی به محل حاضر شده و خود را به رئیس محل معرفی نموده و اعتبار نامه ی کمیسیون مستقل انتخابات را برای رئیس محل نشان دهید. در آن زمان، رئیس محل رأی دهی باید مصروف تنظیم محل رأی دهی، از طریق مشخص ساختن مکان های کاری برای کارمندان محل رأی دهی، تنظیم غرفه ها و صندوق های رأی دهی، بازنمودن لست رأی دهنده گان، آماده نمودن اوراق رأی دهی و سایر اسناد ضروری برای آغاز پروسه رأی دهی باشد.

کدام موارد را باید در جریان بازگشایی محلات رأی دهی در نظر گرفت:

درخارج از محل رأی دهی

- آیا کسی از ورود کارمندان با صلاحیت به محل رأی دهی ممانعت بعمل آورد؟
- آیا نشان ها و یا پوستر های مبارزات انتخاباتی در فواصل 100 متری محل رأی دهی به چشم میخورد؟
- آیا منسوبین امنیتی در محل وظیفه خود حاضر بوده و آیا داخل مرکز رأی دهی نمیگردیدند؟
- آیا صفوف رأی دهنده گان بصورت درست تنظیم گردیده بودند؟

در داخل محل رأی دهی

- از وضعیت محل رأی دهی نظارت بعمل آورده و مطمئن گردید که از طرز العمل های مناسب پیروی صورت میگیرد.
- صندوق های رأی باید خالی بوده و مهر و لاک را ثابت نمایند.
- رئیس محل رأی دهی باید نمرات اوراق رأی دهی موجود را ثبت نماید.
- آیا تمام کارمندان انتخاباتی در جریان بازگشایی محلات رأی دهی در وظیفه خود حاضر بودند؟

نظارت از انتخابات

رأی دهی به ساعت 7 صبح آغاز خواهد شد. صرف رأی دهنده گانی که قبلاً ثبت نام نموده اند و کارت ثبت نام خود را ارائه میدهند اجازه دارند تا رأی بدهند.

در مقابل دروازه محل رأی دهی، رأی دهنده توسط کنترلر صف چک میگردد تا کارت ثبت نام رأی دهی را با خود داشته باشد و انگشت او قبلاً با رنگ نشانی نشده باشد. بعد از آن رأی دهنده نزد کارمند شناسایی و مسئول رنگ نمودن انگشت رفته تا کارت ثبت نام وی شناسایی گردیده، (توجه صورت گیرد تا تصویر موجود در کارت با چهره دارنده کارت مقایسه گردد). اگر کارت ثبت نام یک خانم تصویر نداشته باشد، پس کارمند شناسایی از خانم مذکور اسم و مشخصات وی را که در کارت درج شده است خواهند پرسید، تا اطمینان حاصل گردد که کارت متعلق به دارنده آن است. نمبر کارت رأی دهنده ثبت میگردد، کارت وی با ماشین سوراخ و انگشت وی با رنگ مخصوص نشانی میگردد. رأی دهنده در انتخابات ولسی جرگه باید در ولایتی رأی بدهد که در آن ولایت ثبت نام نموده است. بعداً رأی دهنده نزد توزیع کننده ورق رأی دهی رفته تا ورق رأی دهی را دریافت و کاندید مورد نظر خود را، در جایگاه مخصوص، نشانی نموده و بعداً آنرا به داخل صندوق بیندازد.

نظارت از مسدود شدن محلات رأی دهی

مراکز رأی دهی در سراسر افغانستان در ساعت 4 عصر مسدود خواهند شد. در این هنگام کنترلر صف رأی دهنده گان باید متوجه باشد تا به افرادی که در صف حضور دارند اجازه رأی دهی داده شده و افراد جدید (در صورت تمدید نشدن زمان رأی دهی)، بعد از ساعت 4، به صف وارد نشوند. بعد از آنکه آخرین رأی دهنده رأی خود را به صندوق ریخت، محل رأی دهی مسدود شده و در فوقانی صندوق رأی دهی مهر و لاک میگردد.

نظارت از شمارش آراء:

بعد از آنکه در فوقانی صندوق رأی دهی مهر و لاک گردید، رئیس محل رأی دهی محل را برای شمارش آراء آماده میسازد. شمارش آراء در محلات رأی دهی صورت میگیرد و رئیس بری تمام ناظرین محل مناسبی را آماده مینماید تا آنها تمام مراحل پروسه شمارش آراء را نظارت نمایند. قبل از شروع پروسه، رئیس محل رأی دهی اسامی تمام ناظرین موجود در محل را در ژورنال محل رأی دهی درج خواهد نمود.

در جریان مسدود شدن محلات رأی دهی باید به موارد زیر توجه صورت گیرد:

- آیا به تمام افرادی که سر ساعت 4 عصر در صف ایستاده بودند اجازه رأی دهی داده شد؟
- آیا از پیوستن افراد جدید در صف ممانعت بعمل آمد؟
- آیا به کسی اجازه داده شد تا بعد از ساعت 4 عصر در صف بی ایستد؟
- آیا کسی در جریان مسدود شدن محل رأی دهی ایجاد مزاحمت و ممانعت نمود؟
- آیا کسی در جریان مسدود شدن محل رأی دهی سعی در دست کاری صندوق های رأی نمود؟
- آیا تمام صندوق های رأی مهر و لاک گردیدند؟

در جریان دسته بندی آراء باید به موارد زیر توجه صورت گیرد:

- آیا روی با اعتبار و باطل بودن اوراق رأی توافق صورت گرفت؟
- آیا رئیس اختلاف، پیرامون با اعتبار بودن و یا باطل بودن اوراق مشکوک را، حل کرد و آیا دلایل کار خود را بطور واضح به سایرین ابراز نمود؟
- آیا روی مجموع آراء یک کاندید توافق صورت گرفت؟
- آیا فردی بدون دلیل در پروسه شمارش اخلال وارد نمود؟
- آیا نتایج شمارش بطور درست در فورمه درج گردید؟ آیا اوراق رأی دهی دوباره به صندوق ها جابجا گردید؟ آیا صندوق ها دوباره مهر و لاک شده و نمبر های مهر و لاک ثبت گردید؟
- آیا کارمندان محل رأی دهی تمام مشاهدین و ناظرین را از فعالیت های خود بصورت درست آگاه نموده و آیا فعالیت های آنها به ساده گی به مشاهدین و ناظرین قابل نظارت و واضح بود؟

اگر نگرانی در جریان پروسه شمارش و دسته بندی آراء به میان می آید، لطفاً آنها را به توجه رئیس محل برسانید. این نگرانی ها باید ثبت گردیده و در مواقع لزوم شما میتوانید تا فورمه ی شکایات کمیسیون سمع شکایات را نیز پر نمایند.

چک لیست روز انتخابات برای ناظران

چک لیست نظارت گشایش محل رأی گیری در روز انتخابات

نامعلوم	نخیر	بلی	فرم الف: گشایش محل رأی گیری اسم ولایت: اسم ناظر:
			شماره مرکز رأی گیری: شماره محل رأی گیری: اسم ولسوالی:
			الف وقت رسیدن به محل رأی گیری وقت خروج از محل رأی گیری
			ب 1. آیا موقعیت محل رأی گیری قابل دسترس بود؟ ب 2. آیا تمام مواد انتخاباتی لازم موجود بود؟ اگر جواب منفی است، لطفا توضیح دهید
			ب 3. آیا افراد غیرمجاز در داخل محل رأی گیری حضور داشتند اگر جواب مثبت است، لطفا توضیح دهید
			ب 4. آیا شواهد ارباب توسط افراد باصلاحیت و یا بدون صلاحیت وجود داشت؟ اگر جواب مثبت است، لطفا توضیح دهید
			ب 5. آیا شواهد مبارزات انتخاباتی یا مواد کمپاین در (100 متری) یا در نزدیکی محل رأی گیری وجود داشت؟ اگر بلی، لطفا توضیح دهید
			ب 6. آیا تمامی مسولان انتخاباتی حاضر بودند: اگر جواب منفی است، لطفا توضیح دهید:
			ب 7. آیا نیروهای پولیس یا امنیتی در داخل یا در اطراف محل رأی گیری حضور داشتند: اگر بلی، لطفا تعدادشان را بنویسید

			ب 8. آیا رأی دهندگان قبل از گشایش محل رأی گیری صف بسته بودند: اگر بلی، لطفا تعداد شان را بنویسید		
			ب 9. آیا از ورود ناظران/مشاهدان به محل رأی گیری جلوگیری به عمل آمد: اگر بلی، توسط چه کسی		
			ب 10. آیا محل رأی گیری در وقت معین گشایش یافت: اگر جواب منفی است، چه وقت باز شد:		
			ب 11. آیا ناظران/مشاهدان در وقت گشایش محل رأی گیری حضور داشتند: اگر بلی، لطفا فهرست کنید:		
			ب 12. آیا شکایت هایی قبل از گشایش محل رأی گیری درج گردیده بود:		
			توضیحات بیشتر:		
			ج: ارزیابی به صورت عموم، اداره روند گشایش محل رأی گیری:		
		بسیار بد	بد	خوب	بسیار خوب
					امضا:

چک لیست روز انتخابات برای ناظران

چک لیست نظارت روند رأی گیری

نامعلوم	نخیر	بلی	فرم الف: روند رأی گیری اسم ولایت: اسم ناظر:
			الف وقت رسیدن به محل رأی گیری وقت خروج از محل رأی گیری
			ب 1. آیا در جریان رأی گیری تنش/نا آرامی در محل رأی گیری وجود دارد: اگر بلی، لطفا توضیح دهید:
			ب 2. چند تن از مسؤلان انتخاباتی تعیین شده حضور داشتند: تعداد:
			ب 3. آیا مسؤلان انتخاباتی باکفایت/خوب آموزش دیده بودند اگر جواب منفی است، لطفا توضیح دهید
			ب 4. آیا شواهد ارباب توسط افراد دارای صلاحیت یا بدون صلاحیت دیده می شد: اگر بلی، لطفا توضیح دهید
			ب 5. 1 آیا هویت رأی دهندگان به صورت درست بررسی می شد: 2. آیا از ورود کدام رأی دهنده ای به خاطر نداشتن کارت رأی دهی درست جلوگیری به عمل آمد؟ اگر بلی، لطفا توضیح دهید
			ب 3. آیا رنگ انگشت رأی دهندگان قبل از رأی دادن بررسی می شد اگر جواب منفی است، چند رأی دهنده
			ب 6. آیا صندوق های رأی خالی و به صورت درست مهر و لاک شده بود اگر جواب منفی است، لطفا توضیح دهید:

			<p>ب 7. آیا شما کدام یکی از موارد ذیل را مشاهده کردید:</p> <p>الف. به نمایندگی دیگری رأی دادن</p> <p>ب. رأی دادن خانوادگی</p> <p>ج. پرکردن صندوق رأی</p> <p>د. بیش از یک مرتبه رأی دادن توسط یک رأی دهنده:</p> <p>اگر بلی، لطفا توضیح دهید</p>
			<p>ب 8. آیا ترتیب محل رأی گیری امکان سری بودن رأی را فراهم می کرد:</p> <p>اگر جواب منفی است، لطفا توضیح دهید</p>
			<p>ب 9. آیا از نظارت بدون ایجاد مانع ناظران/مشاهدان بر روند رأی گیری جلوگیری به عمل آمد</p> <p>اگر بلی، لطفا توضیح دهید</p>
			<p>ب 10. آیا کدام یکی از موارد ذیل را مشاهده کردید:</p> <p>الف. ازدحام بیش از حد</p> <p>ب. ارباب</p> <p>ج. خشونت یا ناآرامی</p> <p>د. مشکلات دیگر</p> <p>اگر بلی، لطفا توضیح دهید</p>
			<p>ب 11. آیا کدام مسؤل دولتی یا انتخاباتی از موقف شان برای اعمال نفوذ بر دیگران یا بر پروسه سؤاستفاده کرد</p> <p>اگر بلی، لطفا توضیح دهید</p>
			<p>ب 12. آیا ناظران/مشاهدان در جریان روند رأی گیری کدام شکایتی درج کردند؟</p>
			<p>توضیحات بیشتر:</p> <p>ج: ارزیابی</p> <p>به صورت عموم، اداره روند رأی گیری:</p> <p>بسیار خوب خوب بد بسیار بد</p>
			امضا --

چک لیست روز انتخابات برای ناظران

چک لیست نظارت ختم رأی گیری

نامعلوم	نخیر	بلی	فرم ج: ختم رأی گیری اسم ولایت: اسم ناظر:
			الف وقت رسیدن به محل رأی گیری وقت خروج از محل رأی گیری
			ب 1. آیا رأی دهندگان در زمان ختم رأی گیری منتظر رأی دادن بودند اگر بلی، چند رأی دهنده و آیا به آنها اجازه داده شد رأی دهند
			ب 2. آیا محل رأی گیری در وقت معین بسته شد اگر جواب منفی است، پس چه وقت بسته شد
			ب 3. الف. آیا همه مسئولان تعیین شده حاضر بودند اگر جواب منفی است، چه تعداد ب. آیا کدام شخص بدون صلاحیت حضور داشت اگر بلی، لطفا توضیح دهید
			ب 4. آیا صندوق های رأی در ختم پروسه رأی گیری به صورت درست مهر و لاک شد اگر نه، لطفا توضیح دهید
			ب 5. الف. آیا به مشاهدان/ناظران اجازه داده شد که شماره مهر و لاک را یادداشت کنند ب. آیا اختلافاتی وجود داشت: اگر بلی، لطفا توضیح دهید
			ب 6. آیا ناظران/مشاهدان بر رأی نظارت بر ختم رأی گیری حضور داشتند اگر بلی، چه کسانی و چند نفر

ب 7. آیا فرم های ختم رأی گیری به صورت صحیح خانه پری شد
اگر جواب منفی است، لطفا توضیح دهید

ارزیابی
به طور کل، اداره روند ختم رأی گیری:

بسیار خوب خوب بد بسیار بد

امضا --

چک لیست روز انتخابات برای ناظران

چک لیست نظارت شمارش آرا

نامعلوم	نخیر	بلی	فرم ج: شمارش آرا اسم ولایت: اسم ناظر:
			الف وقت رسیدن به محل رأی گیری زمان خروج از محل رأی گیری
			ب 1. آیا روند شمارش آرا بلافاصله بعد از ختم رأی گیری شروع شد اگر جواب منفی است، لطفا توضیح دهید
			ب 2. آیا شمارش آرا توسط مسؤلان انتخاباتی صورت گرفت یا کدام شخص بدون صلاحیت دیگر
			ب 3. آیا تعداد برگه های رأی انداخته شده با تعداد اوراق راجستر شده مساوی بود اگر جواب منفی است، لطفا توضیح دهید
			ب 4. آیا افراد بدون صلاحیت حضور داشتند، اگر بلی چه کسانی و آیا آنها در پروسه شمارش آرا به نحوی از انجا دخالت می کردند؟
			ب 5. آیا کدام نشانه ای وجود دارد که دلالت بکند که صندوق های رأی پر شده است
			ب 6. آیا ناظران/مشاهدان برای نظارت بر روند شمارش آرا حضور داشتند اگر بلی، چه کسانی و چند نفر
			ب 7. الف. آیا انتخاب رأی دهندگان در روی هر برگه رأی با صدای بلند اعلام شد ب. آیا اوراق رأی دهی به صورت واضح به تمام حاضرین نشان داده شد
			ب 8. آیا اختلافاتی بر سر اوراق رأی معتبر/باطل وجود داشت اگر بلی، لطفا توضیح دهید

			ب 9. آیا اختلافات/شکایت های وجود داشت اگر بلی، لطفا توضیح دهید
			ب 10. آیا رئیس محل رأی گیری به هرگونه اختلافات/شکایت ها به شکل عادلانه رسیدگی کرد
			ب 11. آیا رئیس محل رأی گیری لایحه شمارش را به صورت درست خانه پری کرد
			ب 12. آیا ناظران کاندیداها/احزاب لایحه شمارش را امضا کردند
			ب 13. آیا کسی باعث سکتگی و اخلال در روند شمارش آرا شد اگر بلی، لطفا توضیح دهید
			ب 14. آیا ناظران/مشاهدان یک کاپی نتایج نهایی را دریافت کردند آیا تمامی اشخاص مستحق کاپی های پروتکل را دریافت کردند
			ب 15. آیا کدام شکایت های مورد اختلاف وجود داشت: اگر بلی، لطفا توضیح دهید
			ب 16. آیا نتایج در محل رأی گیری نصب شد
			ب 17. آیا کدام اوراق رأی مورد اختلاف وجود داشت آیا تعداد برگه های رأی باطل/معتبر به صورت درست شمرده شد
			ب 18. آیا شما کدام مورد ناآرامی/خشونت/ارعاب را مشاهده کردید اگر بلی، لطفا توضیح دهید
			ب 19. آیا برای شما در نظارت بر روند شمارش آرا کدام محدودیت ایجاد شد

			اگر بلی، لطفا توضیح دهید
			ارزیابی به طور کلی، اداره روند شمارش آرا: بسیار خوب خوب بد بسیار بد
			امضا